

TWEEDE DEEL.

HOOFDSTUK I.

DE SPOOKGENERAAL.

Ook de Kempen lagen gekromd onder het looden juk van den vreemdeling.

De Franschen hadden beloofd vrijheid en broederschap te brengen, maar, helaas, de rechten van den mensch schenen alleen toepasselijk op de overwinnaars. Zij traden hier als de meesters op en mishandelden de Vlamingen als een overwonnen volk.

Doch de kruik gaat zoo lang te water tot ze breekt. De maat loopt over, het lijden is groot. Overal hangt er oproer in de lucht en de grond brandt onder de voeten der vreemdelingen.

Te Brussel wordt er kriegsraad op kriegsraad belegd, en koeriers houden Parijs op de hoogte van den toestand.

Er kwamen berichten in dat Diest, Turnhout en Herenthals middenpunten zijn van den opstand, en de generaals Chabert en Jardon worden belast met het onderdrukken van dien muitlust.

* * *

Jardon is een Luikenaar en dus een Belg, doch hartstochtelijk de republiek en hare instellingen toegedaan, aarzelt hij geen oogenblik tegen zijn landgenooten op te rukken.

Generaal Jardon.

«Jardon is een opmerkenswaardige figuur, zegt August Snieders; 't is een jonge man van een-en-dertig jaar; zijn gelaat kenmerkt barschheid, en die karaktertrek spreekt des te meer, als men ziet dat de kin sterk vooruitkomt, zooals men zegt, een «bef» vormt. De neus heeft geen edelen vorm, zijn oog is levendig, scherp, zelfs brutaal. Zijn donkere pinharen hangen in klissen op den kraag van zijn uniform.

Wat de generaal nog opmerkelijker maakt, is zijne klee-

ding. Deze is erg gehavend, verscheurd, versleten, en aan den elleboog gelapt. De oude hoed is met veeren versierd, die er uit zien, als hadden de muizen er feest meê gehouden.

Jardon wil als een streng republikein beschouwd worden, een, die alle pracht, alle praal verstoot, en slechts schittert door moed en deugd.

Uit geheel dat zonderlinge wezen stralen stoutheid, vaste wil, een onverbiddelijke strengheid.

Met zijn paard vormt hij, om zoo te zeggen, een geheel; het dier is even gehavend als hij.

't Is een zwartvaal ros, mager als een graat, met ongekamde haren, gedunden, en als door de ratten afgeknagden staart, met een doorschoten oor en stijve achterpooten.

Op bil, schoft en nek ziet men witte linken zonder haren, het zijn kerven van lans, piek en sabel. Een rechte scharminkel is dat paard, maar als het in beweging komt, onder den spoorslag van zijn meester, gloeit het oog, snuiven de neusgaten, krijgen de schijnbaar houten pooten plooibaarheid en is het of de duivel het dier in de romp zit.

Dan, dan vliegt het als een tooverpaard tot in het midden van den kogelregen.

Jardon heeft in het leger de faam van onkwetsbaar te zijn. Het is of de kogels, die op hem gericht worden, krachteloos in zijn kleederen neerzakken; maar de adjudant, die hem wordt toegevoegd, zoo zegt zijn levensbeschrijving, ontvangt bij zijn benoeming... een doodsbrevet.

Zoo vele adjudanten zijn er reeds, onder Jardon's bevelen, gesneuveld, dat men huivert nog aan zijn kommando te gehoorzamen.

Ja, 't is een onheilspellende figuur, op een duivelachtig paard.

Men gebiedt aan Jardon dàar, op dat punt te staan: hij zal er op het bepaalde uur aanwezig zijn, hij en zijn paard, door welken helschen damp en gloeienden kogelregen zij ook gevlogen zijn.

De soldaten maakten legenden op den generaal en zijn mager paard, en men vertelt die, als men 's avonds bij het wachtvuur zit.

Geleerdheid heeft hij niet: hij is de zoon van een kleinen bakker te Verviers. Zijn vader dacht dat zijn opvoeding voltooid was, toen de knaap zijn naam schrijven kon. Heeft hij later leeren lezen en schrijven? Mogelijk, doch het wordt wel eens betwist.

Op zijn 22^e jaar diende Jardon in het regiment der staten van het prinsdom Luik. Toen België in 1790 door de Oostenrijkers weer overrompeld werd, ging Jardon in Franschen dienst over.

Op zijn 26^e jaar was hij brigade-generaal en had hij aan twintig veldslagen deelgenomen.

Oorlogstaktiek is bij hem als ingeboren

Het liefst vecht Jardon op de voorposten, lijf tegen lijf, vrij van allen band en bevelen. Nu echter voert hij dien strijd tegen zijne landgenooten en begrijpt misschien niet, welke hatelijke rol hij op zich nam.

Hij is soldaat, de republiek heeft hem in dienst genomen, en hij verdedigt de republiek tegen wie dan ook, en hoe dan ook.

Wij zouden die zonderlinge verschijning op het slagveld kunnen bewonderen, hij zou een legendarische held bij ons zijn geworden, doch hij is en blijft een verrader, die tegen landgenooten strijdt.

Dat verraad schandvlekt zijne nagedachtenis, en bij ons volk blijft hij gebrandmerkt als een Caïn, die eens geen handvol aarde zou vinden om zijn hoofd op te leggen.

Tegen zijn gewoonte in is ditmaal Jardon, de spookgeneraal, zooals men hem reeds noemt, van zijn paard gestapt en laat het met den teugel achter zich leiden.

Aan het hoofd van ongeveer tweehonderd Sanskulotten, trekt Jardon langs den glibberigen, bruinen aardweg, die door de dennebosschen naar Herenthals loopt. In zijn nabijheid stappen eenige officieren, allen even haveloos, even ruig als hun aanvoerder zelf.

Het heeft daags te voren geregend, en men kan moeilijk voort over den kleiachtigen weg.

— Een vervloekt land om oorlog te voeren, zegt Jardon.

De wegen zijn zoo doorweekt, dat men er tot over de enkels inzinkt, en de bosschen zijn bedrieglijk als een hinderlaag.

— Ik geloof, citoyen-generaal, dat de brigands niet ver af moeten wezen, ik heb reeds tweemaal een zonderling gekras in de verte gehoord.

— De een of andere wilde vogel, die opschrikt, Hulot. Die beesten zijn niet gewoon menschen te zien in deze woestenij.

Hulot schudde het hoofd.

— Ik vertrouw ze niet, die wilde vogels, citoyen. Ik geloof dat het roofvogels zijn, die op onze lijken azen... Hoor! Hoor!

Hulot stak den wijsvinger omhoog.

Inderdaad, er klonk een schrill geluid uit de diepten van het bosch, het was een scherpe schreeuw, zooals de nachtuil door het ruim laat dreunen, als hij den kerktoren verlaat, om op roof uit te vliegen.

Het oog van Jardon fonkelde.

— Gij kunt gelijk hebben, Hulot, antwoordde hij zenuwachtig. O, die laffe rekels! Men treft ze nooit in open veld aan!

— Ditmaal weerklonk een scherpe schreeuw, zoo onmiddellijk in de nabijheid, dat allen snel het hoofd omwendden.

Tusschen de slanke boomstammen bemerkten zij een zonderlinge gestalte, die hen met kalme, onverschillige blikken aanstaarde.

— Hé! Wat is dat voor een schepsel? vroeg Jardon. Brengt dien kerel hier! beval hij twee zijner soldaten.

Deze sprongen in het bosch en grepen den man vast, die zich gedwee voor den Franschen veldoverste liet brengen.

— Wat doet gij hier? vroeg Jardon den gevangene.

Deze vertoonde een zonderlinge figuur: klein, ineengeklongen, breed geschouderd, met zware, ruige handen, en een hoofd bijna zoo groot als van een os. Zijn neus was plat, maar breed; hij had dikke lippen, ronde en vinnige oogen en vuil ros haar, dat zorgeloos onder zijn muts neer viel.

Het kereltje droeg een korten, blauwen kiel, zware houten klompen, en over de diemiten broek slobkousen tot aan de knieën. Zijn logge hand omklemde een stok.

De schielijke verschijning van dit wezen wekte natuurlijk de aandacht van al de soldaten.

— Wat doet gij hier? herhaalde Jardon.

— Ik ga naar Massenhoven, antwoordde de onbekende.

— Wie zijt gij?

— Ik ben schaapherder.

— Hoe heet gij?

— Den Rossen Dog.

Hulot lachte luid.

— Dien naam hebt ge niet gestolen, schertste hij. Gij gelijkt wonderwel op een doghond.

De vreemde kerel plooid zijn gezicht tot een grijns, dien men ook voor een lach houden kon, en liet daarbij een dubbele rij groote witte tanden zien, als wilde hij toespringen en bijten.

Jardon bekeek hem met doordringenden blik.

— Gij behoort tot de brigands! snauwde de generaal hem toe.

Het gelaat van den scheper bewoog niet en zijn lippen bleven gesloten.

— Begrijpt ge mij niet? vroeg de generaal spottend. Gij behoort tot de brigands, die zich in den omtrek bevinden, en gij hebt hun door uw geschreeuw van onze tegenwoordigheid verwittigd.

Stilte volgde op die woorden. Jardon voelde dat hij in een hinderlaag was gevallen, en een wolk verdonkerde nog zijn somber gelaat.

— Wij zitten in een strik, hernam de generaal tot zijn officieren, en hij liet meer bekommring blijken, dan men bij hem ooit gezien had.

— Is het dan zoo erg? vroeg luitenant Michu zorgeloos en twijfelend. De laffe boerenkinkels zullen de soldaten der republiek toch zeker geen schrik in het harte jagen?

Jardon bekeek den officier streng.

— Schrik!... herhaalde hij. Neen, dat niet. Maar het is immers altijd onaangenaam aan een boschkant neergeschoten te worden.

— Dreigt er dan waarlijk gevaar, generaal? vroeg Hulot, die Jardon kende, en wel wist dat zijn veldheer van geen klein gerucht vervaard was.

— Ik zal trachten dien schavuit te doen spreken, antwoordde de generaal, maar ik vrees dat alles nutteloos zal wezen; die Vlaamsche keikoppen zijn niet te breken.

Hij wendde zich opnieuw tot den rossen Dog, die rustig en onverschillig tusschen de groep Sanskulotten stond, welke hem omringden.

— *Faites avancer!* beval hij. Bezie mij vlak in de oogen, brigand.

De zoogezegde scheper richtte zijn ronde tintelende oogen onverschrokken op den Franschen aanvoerder.

— Hoeveel boeren liggen er in de bosschen?

— Ik heb niemand ontmoet.

— Ha, ge weigert te spreken! Twee mannen hier... Legt aan op dien rakker! gebod hij, en de twee Sanskulotten hielden den loop van hun geweer op de borst van dien zonderlingen man gericht.

Deze toonde niet de minste ontsteltenis en kalm bekeek hij de geweren.

— Ge zult me onmiddellijk antwoorden of ik kommandeer: « Vuur! »

— Ik kan niet zeggen wat ik niet weet.

— Gij loochent dus nog tot het leger der brigands te behooren?

— Ja.

— Gij loochent dat er verscholen liggen in de bosschen rondom ons?

— Ik heb niemand gezien.

— Gij loochent een schreeuw te hebben gelaten?

— Waarom zou ik geschreeuwd hebben?

Wantrouwig staarde Jardon dien man aan, wiens kalmte geen oogenblik week, hoewel één woord hem dood op den grond kon doen tuimelen.

— Ik dacht het, fluisterde hij. Welnu, wij zullen zien! die doghond blijft als gijelaar bij ons; wij hebben al den tijd om hem neer te vellen, indien hij een poging doet om te ontsnappen. Middelerwijl kan hij ons nog van dienst wezen.

Jardon beval den pas te verhaasten tot op eene kleine vlakte, waar de weg, als een diepe ravijn, door den barren heigronde liep.

— Halt!... gebod hij nu. Wij moeten eerst den omtrek verkennen, vóór we ons door gindsche bosschen met hem begeven, zeide hij tot de officieren. Sergeant, neem vier mannen, kruip uit deze ravijn om te bespieden wat er in de vlakte gebeurt.

— In welken slechten pas bevinden wij ons toch? vroeg Michu, die in het leger voor geestig doorging. De generaal ziet er zoo somber uit als een kriegsraad. Heeft dat boerenland hem betooverd?

— Stil! schreeuwde Jardon. Vergeet niet dat het verboden is onder de wapens te spreken, Michu.

Allen zwegen in ernstige verwachting, terwijl een onbestemde angst de zielen van velen omprangde.

De generaal luisterde aandachtig, doch niet het minste geluid trof zijn ooren; hij blikte de lange baan op, zonder een mensschim te bespeuren.

De Rosse Dog zat tusschen twee soldaten aan den kant van den weg, langzaam kauwend aan een stuk roggebrood, dat hij van onder zijn blauwen kiel te voorschijn had gehaald.

De veldheer begint zich af te vragen of hij in dwaling verkeert.

De man zit daar zoo kalm, zoo rustig. Alleen het fonkelen zijner wilde oogen schijnt onheilspellend.

De generaal begeeft zich onder zijn manschappen en roept er beurtelings vier op, wier onverschrokken moed en vlugheid hem bekend zijn.

— Hebt gij allen niet gediend onder generaal Hoche? vraagt hij.

— Ja, generaal.

— Dan zijt ge handgemeen geweest met de andere brigands der Vendée en met het janhagel, dat de *Jagers van den koning* genoemd werd?

— Ja, generaal.

— Dan weet ge ook hoe die boschbandieten het aanleggen om de blauwen (1) neer te schieten?

Het viertal knikte.

— Welnu, zoo'n mannen heb ik noodig.

Die woorden vleiden hun eigenliefde. Het waren van die goed afgerichte en verharde soldaten, op wier woeste gezichten die heldhaftige onbezorgdheid lag uitgedrukt van kerels, die sinds jaren voor Frankrijk en de republiek tegen geheel Europa den oorlog voerden, doch wier gedachten beperkt bleven bij den ransel, dien zij op den rug droegen en de bajonet, waarmede ze op één enkel woord vooruitsnelde.

Het waren die soldaten, welke weldra onder Napoleon Bonaparte zouden ten strijde trekken, Europa met slagvelden bezaaien, en vijftien jaar lang voor de zegepraal van de keizerlijke adelaars vechten zouden.

Jardon wist welke taal hij tot die ruwe lieden spreken moest.

— Kleppers als gij, sprak hij, mogen zich door geen hoop Vlaamsche boerenlummels voor den gek laten houden of onverhoeds overvallen, gij gaat als verkenners langs de baan, recht vóór u, door het bosch. De afdeeling zal u volgen; gij moet het leger uit dezen engen pas leiden.

En hij toonde hun den langen, kleiachtigen weg die, tusschen twee barmen gedolven, midden door donkere wouden en naakte heidepleinen liep.

De vier Sanskulotten brachten den rug hunner hand tegen hun drietip, ten teeken dat zij het hun opgedragen bevel stipt ten uitvoer zouden brengen.

Er is in oorlogstijd geen gevaarlijker postje dan dat van verkenners; niemand moet meer koelbloedigheid en onverschrokkenheid bezitten dan hij. Op den verkenners rust de taak den vijand in zijn schuilplaats op te zoeken. Alleen trekt hij langs de baan, in 't volle daglicht... uit elken struik, uit elken kant, elk bosch, elke hoogte of diepte kunnen de geweerloopen rustig op hem worden gericht. Twintig vuuroeren kunnen op den verkenners mikken, even kalm, alsof ze om een prijs naar de schijf schoten.

De afdeeling zag de vier strijdenooten dan ook niet zonder aandoening vertrekken; zelfs Jardon deelde in hun bekommernis, want hij was overtuigd dat hij hun een wissen dood te gemoet zond, en een lichte huivering liep hem door de leden, toen de flikkering hunner bajonetten aan den omdraai van den weg uit zijn oog verdween.

Er zijn zoo in den oorlog oogenblikken, waarin enkele makers worden opgeofferd, en die nochtans meer treffen dan de afgrijpselijke botsing tusschen duizenden op het vlakke slagveld, bij het bulderen der kanonnen, het hinniken der paarden en de kommando's der officieren.

Jardon wandelde wrevelig, met de handen op den rug, op en neer.

Hij had gemeend de boeren te Herenthals aan te vallen, er was hem immers een bericht van eene vreemde hand gezonden, dat de brigands zich daar hadden vereenigd; daarom had hij dwangmarschen bevolen en nu scheen het dat de vijand van zijn komst verwittigd was.

Hoe kon dit wezen?

Was er dan verraad gepleegd? Of waren de brigands beter op de hoogte dan een gewoon leger, zoodat men ze onmogelijk verschalken kon?

Noch het een, noch het ander was waarschijnlijk, en weer daalde er twijfel in zijn ziel. Hij moest zich bedrogen hebben. Die bosschen rond hem verborgen den dood niet, zij waren eenzaam en verlaten.

Hij trad weer op den Rossen Dog toe.

Deze zat nog altijd in dezelfde onverschillige houding, met de regelmatige beweging der kinnebakken van een herkauwend dier.

Opnieuw dreunde die schreeuw, scherp, tergend, als een verre sein.

Doordringend, navorschend, bezag Jardon den Rossen Dog, die heel langzaam de oogen opsloeg, en met de kalmte van een wouddier door het ruim staarde.

De generaal veinsde die oogenschijnlijke onverstoorbaarheid voor klinkende munt aan te nemen. Die kerel zou hem

tot barometer dienen, om de bewegingen van den vijand gade te slaan.

De twee soldaten die hem bewaakten, bereidden zich om den zonderlingen dwerg neer te schieten, doch hun aanvoerder verhoedde dit door een teeken der hand.

— Verduiveld! fluisterde hij tot Hulot, die lummel heeft een heldenziel. Geen spier van zijn gelaat beweegt... Ge moogt zeker zijn dat wij weldra zullen worden aangevallen.

De Sanskulotten, ongeveer tweehonderd in getal, stonden in gelid, met den kolf van het geweer in 't slijk en den elleboog op den loop tegen de bajonet.

Een akelige stilte heerschte nu boven die zonderlinge menschenvlakte, en slechts flauw flikkerde het staal der bajonetten in de grijze, grauwe lucht.

Nogmaals galmde die schrille kreet, doch ditmaal van den anderen kant.

— Voor den drommel, wij zijn ingesloten! zeide de generaal.

Ditmaal meende hij een vluchtigen glimlach op het gelaat van den Rossen Dog te hebben bespeurd, doch zekerheid had hij daar niet van.

— Als die brigand tevreden is, dacht hij, dan kunnen wij 't er voor houden dat de zaken slecht voor ons staan. In elk geval zal hij er zijn leven bij inschieten, want zoohaast wij aangevallen worden, laat ik hem neerschieten.

Op dit oogenblik bemerkte hij de driekleurige kokarden der vier soldaten, die als verkenners waren uitgezonden. De rosse dwerg stak het hoofd in de lucht als een hond die begint te huilen en slaakte een schreeuw die snerpnd over de vlakte heendreunde.

Jardon keerde zich om en riep:

— *Fusillez-le! Schiet hem neer!*

Maar eer de soldaten dit woord hadden gehoord, striemde de knoestige stok hen zoo fors over het gelaat, dat ze beiden in de gracht tuimelden.

Gezwind en rapper dan een aap, was de dwerg op de glooiing der gracht geklauterd.

Er knetterde een losbranding uit het bosch en bracht verwarring onder de Fransche soldaten, die zeven hunner manschappen zagen vallen.

Een tiental gewerschoten werden den Rossen Dog nagezonden, doch deze verdween ongedeerd achter de boomstammen.

Het bosch wemelde nu aan weerskanten van blauwe kieren en een nieuwe donder van gloeiend lood brandde oordeelend tusschen de dennen los.

— Vuur! kreet Jardon.

De compagnie schoot in de duisternis van het bosch, doch de boeren hadden zich verschanst achter de stammen en fluitend vlogen de kogels in de diepte verloren.

— O, die brigands!... vloekte de veldheer. Wij kunnen ons hier toch niet deemoedig laten fusilleeren.

Hij had zijn degen getrokken en hem door de lucht priemend, snelde hij vooruit.

— Hierheen, vrienden, het bosch in!

Allen stoven hem met gevelde bajonet omhoog tegen de glooiing achterna.

Er ving nu een vreeselijk gevecht aan tusschen de slanke stammen van het dennewoud. De twee troepen vochten met denzelfden moed, met dezelfde harnekkigheid.

Het tooneel was somber en koud als de dood. In de akelige stilte hoorde men slechts het gekletter der wapens, het losbranden van een vuuroer, de doffe klachten der gewonden, die log tegen den grond neervielen, en het gekreun der stervenden.

Jardon, die een open oog had voor alles, ontwaarde al spoedig een man met rood gelaat, die de aanvoerder van den troep scheen te zijn.

— Waar heb ik dat gezicht nog gezien? sprak hij. Het is mij in elk geval niet onbekend.

Er schoot echter als een weerlicht door zijn brein.

— Ah, ik ben er! Dat is de waard van een kroeg, dien ik te Turnhout ontmoette. Zoo, zoo!... Die heeft daar een dubbele rol gespeeld! Pieter Corbeels, als gij in mijn handen valt, zal ik uwe dubbelzinnigheid duur betaald zetten, want ik vermoed dat gij ons sinds lang verkleit hebt.

De boeren begonnen langzaam te wijken, dieper en dieper het bosch in en de Fransche soldaten riepen reeds vic-

(1) De blauwen, *les Bleus*, zoo noemde men destijds de republikeinsche soldaten.

torie! toen er uit het bosch, aan de andere zijde van den weg een nieuwe massa boeren te voorschijn kwamen, ditmaal geleid door Dog.

De dwerg had een vuurroer, dat hij bij den loop vasthield en omhoog stak, ten einde zijn gezellen aan te voeren.

Toen Jardon de woedende bende zag afkomen, ontsnapte hem een vervaarlijke vloek. Hij voelde zich verloren, zonder een daad van wanhopigen moed of fijne krijgskunst te hebben verricht. Tusschen twee vuren in, moesten de Sanskulotten bezwijken.

Doch de veldoverste was een bekwaam strategist. Met één blik nam hij het oorlogsterrein op. Naast het bosch was een ongeveer honderd meter breede vlakte, en daarachter een bosch, waaruit geen enkel geweerschot gelost werd.

Langs daar kon hij de wijk nemen.

— *Vive la République!* riep hij, en die kreet gaf neuen moed aan de Sanskulotten, die vochten als leeuwen.

— Hierheen, vrienden! Hierheen!

Hij bevond zich het eerst op de heide en werd gevolgd door zijn soldaten, die strijdend achteruit weken.

Op de vlakte vormden de Franschen een vierkant, doch daar waren zij het mikpunt der patriotten, die een snelvuur op hen richtten.

De Sanskulotten verkeerden een oogenblik in vertwijfeling, wat het vertrouwen der Vlamingen opwekte.

Ongelukkig echter lieten zij zich door hun geestdrift medeslepen en, met zeisen en pieken gewapend, verlieten zij op hunne beurt het bosch, dat hun een schuilplaats verleende, en sprongen op het vierkant.

Doch, helaas, het was een ijzeren muur, die schroot en lood spuwde, en een verschrikkelijke vernieling aanrichtte onder de boeren.

Met een langen dragonderssabel gewapend, stormde nu Pieter Corbeels met zijne mannen verwoed op de Franschen in.

— Leven de jongens! riep hij met donderende stem, en zijn door honderd monden herhaalde kreet klonk boven de *Marseillaise*, die met ware razernij door de Sanskulotten werd aangeheven.

Onder den drang moesten de vijanden wijken; zij deinsden achteruit tot tegen den zoom van het mastbosch, dat hun een natuurlijke verschansing bood.

Dog was verschrikkelijk om zien.

Uit de handen van een stervenden patriot had hij een zeis genomen en het akelig wapen flikkerde als een bliksem door de lucht en maaide de hoofden af.

Jardon schuimbekte van woede. Zijn kompagnie zou tot den laatsten man vernield worden. Hij greep het pistool, dat in zijn gordel rustte, en mikte bedaard op Pieter Corbeels.

Dog, die naast zijn aanvoerder vocht, had de beweging gezien. Met verwonderlijke snelheid sprong hij voor zijn vriend en makker, juist op hetzelfde oogenblik, dat het schot viel.

De kogel trof den dapperen strijder midden in het voorhoofd...

Een bloedgulp straalde over zijn gelaat.

Dog bleef nog een oogenblik rechtstaan. Zijn wilde, groote kop, omringd van vlottende, rosse vlechten, leverde een vervaarlijk gezicht op. Zijn oogen schoten nog vlammen, doch zijn zware handen lieten de zeis ontsnappen en met uitgestrekte armen viel hij plat achterover.

Pieter Corbeels zag zijn vriend neerstorten... Een dof, maar schrikkelijk wraakgeluid ontsnapte zijn heesche keel.

— Jongens, wrekt uw makker! schreeuwde hij, en allen stortten op het hooren van zijn stem, zoo verwoed en driest vooruit, dat de Sanskulotten in het bosch werden teruggedreven.

— Laadt de geweren! beval Jardon met donderend geluid.

Een oogenblik later klonk het:

— Vuur!

Een tweede gelid trad vooruit.

— Vuur!

De boeren sneuvelen met tientallen te gelijk. Het was

den patriotten bepaald onmogelijk, den ongelijken strijd voort te zetten.

De behendigheid van den Franschen generaal had de posities veranderd. Nu waren de boeren in de vlakte, terwijl de republikeinen achter de stammen onophoudend op hen vuurden.

Corbeels, die bemerkte dat hij te veel volk verloor en het kostbaar Vlaamsche bloed met smart in de ziel den bodem zag drenken, gaf bevel tot den aftocht.

Zijn troepen weken naar het tegenover liggend bosch, doch met zooveel orde, en zooveel krijgskunde, dat Jardon niet kon nalaten die anders ongeoeffende krijgers te bewonderen.

De dooden lieten zij liggen, doch hun gekwetsten namen zij, onder het aanhoudend vuur van den vijand, met zich mede.

Weldra was de heide tusschen beiden, terwijl de twee vijandelijke legers de bosschen vulden en het terrein afsloten.

Aan weerskanten waren de verliezen groot. Minstens honderd lijken, zoowel van patriotten als van Sanskulotten, bedekten de heide en verfden ze purper met bloed, als de bloempjes in het najaar.

Na een hevig gevecht, nam men verpoozing in de beide kampen.

Jardon, de vermetele Jardon, durfde ditmaal den strijd niet hernemen. Niemand was verslagen, doch niemand ook mocht victorie roepen.

Niemand verslagen?

Jawel, de Franschen hadden de nederlaag geleden, want Jardon meende Herenthals triomfantelijk binnen te rukken, de opperhoofden gevangen te nemen en de vaderlandsgezinden te fusilleeren.

Dit was hem leelijk tegengevallen. Jardon zag, dat het hem onmogelijk zou wezen het dorp te bemachtigen; hij moest den aftocht blazen en generaal Durutt met nieuwe troepen afwachten.

Welk een slag voor zijn eigenliefde. Hij had er op gepocht, de Luikenaar, dat hij die Vlamingen eens gauw tot de orde zou roepen.

Hij kon het niet ontveinzen: het was een nederlaag voor de Fransche wapens.

De boeren stonden stom en zwijgend in het bosch, kalme moed, fiere vastberadenheid blonken wel in hun blikken, doch voor de eerste maal kwamen zij in het vuur en het trof hun gemoederen, zooveel vrienden, zooveel makkers op het slagveld te moeten achterlaten. Zij zochten elkander op en liepen van groep tot groep.

Helaas! hoevelen waren er verdwenen.

Somber keek Pieter Corbeels voor zich. Sins lang bereidde hij den opstand voor en altijd had Dog trouw en ijvervol aan zijn zijde gestaan.

De anderen mochten hem als een dwerg, als een monster beschouwen; hij zag den afzichtelijken kop niet meer van zijn makker, maar kende nog slechts zijn edel, onversaagd hart, de kloeke ziel welke die ruwe schors verborg.

Tranen welden in zijn oogen op, als hij nadacht dat de man die hem in alles geholpen en met hem den opstand gereed gemaakt had, daar zielloos lag, gevallen onder de eerste slachtoffers van den oorlog.

In het vuur van den vijand wilde hij het lijk opzoeken, doch zijn gezellen verhoedden het.

Hij, hun opperhoofd, mocht zoo roekeloos zijn leven niet wagen.

Doch nauwelijks was zijn wensch bekend, of tien mannen boden zich tegelijk aan.

— Neen, antwoordde Pieter Corbeels, onze arme vriend is gesneuveld; ik mag uw leven niet wagen om zijn overschot te bezitten. Uw bloed behoort aan het vaderland, aan onze heilige zaak. Ik alleen ga mijn vriend halen, ik ben uw aanvoerder, ik beveel dat gij hier blijft!

Er lag zulke krachtdadigheid in zijn stem, dat niemand hem durfde tegenspreken.

Maar toen hij den eersten stap zette naar den zoom van het bosch, trad een Sanskulot met een witte vlag te voorschijn.

Nog onbekend met de oorlogswetten, grepen eenige boc-

ren naar hun geweren en legden aan.

Pieter Corbeels had nog juist den tijd om hun toe te roepen :

— Niet vuren ! Het is een parlementair.

Die parlementair was de officier Hulot.

Corbeels trad alleen op hem toe.

Beiden ontdekten zich en groetten elkander beleefd, tot groote verwondering der boeren.

Zij begrepen niet dat er na zulke slachting nog mensche-lijke wetten konden bestaan.

Pieter Corbeels kon een gevoel van verrassing en genoeg niet onderdrukken : men beschouwde hen dus als regelmatige oorlogvoerders ! Ze waren dus geen brigands meer, met wie men niet onderhandelen wilde !

— Ik kom in naam van generaal Jardon, sprak Hulot, en hij stelt u een wapenstilstand voor, ten einde wij onze dooden wegnemen en in ons wederzijdsch kamp brengen kunnen.

— Als aanvoerder der patriotten, neem ik uw voorstel aan, antwoordde Pieter Corbeels ; van weerskanten zullen wij twintig man op de vlakte laten komen om onze gesneuvelden dien laatsten dienst te bewijzen.

— Mijn generaal stelt tevens voor, citoyen, de wapenschouwing tot morgen voor zonsopgang te laten duren.

Pieter Corbeels, die een schrander man was, begreep aanstonds de bedoeling van den Franschen generaal.

Deze had ongetwijfeld het voornemen om in den omtrek van Herenthals te vertoeven en daar op ondersteuning te wachten.

— Het is mij onmogelijk, antwoordde Corbeels, dit tweede gedeelte van uw voorstel te aanvaarden. Zoodra de gesneuvelden verwijderd zijn, zullen de vijandelijkheden opnieuw herbeginnen.

Hulot drong aan.

— Bedenk u eerst, citoyen, sprak hij, vooraleer...

Maar de Vlaamsche aanvoerder onderbrak hem met de woorden :

— Duid het mij niet ten kwade, luitenant, maar gelief niet aan te dringen ; dit besluit staat vast.

— Laat ons dan het eerste gedeelte uitvoeren.

De twee krijgslieden groetten elkander.

Corbeels koos twintig zijner bedaardste mannen uit. Hij las hen daarenboven nog streng de les dat er geen enkel woord met den vijand mocht gewisseld worden, wel verre van tot daden over te gaan. Hij maakte hen met de krijgswet bekend.

— De Franschen, die God noch geloof kennen, zullen woord houden ; wij, Vlamingen, mogen dan zeker dit eereverbond niet breken.

Zooveel voorzorgen waren niet overbodig, want misschien zouden de jongelingen van het platte land, welke de Sanskulotten niet ten onrechte als de verkrachters beschouwden van al wat hun heilig was, hun bloedvijand opnieuw te lijf gaan.

Pieter Corbeels vergezelde de twintig uitgekozen mannen, terwijl evenveel Fransche soldaten, onder geleide van Hulot, het bosch verlieten.

Angstig, met kloppend hart, liep de Vlaamsche aanvoerder naar de plaats waar hij zijn makker Dog had zien vallen...

Het was tegen een raviijn, nabij het kreupelhout van jonge dennen...

Hij zocht, hij keerde de lijken om, hij bekeek elk gelaat. Dog was er niet ! Had hij zich dan in de plaats vergist ?

Hij liep rond over het slagveld, geen enkel gesneuvelde dien hij niet bezag... Dog was er niet !

— Hebt gij een onzer lijken ? vroeg hij Hulot.

— Neen, citoyen.

— Mijn vriend is gevallen en ik vind hem niet ; de uwen hebben hem meegesleurd.

— Ik verpand u mijn woord van eer, dat geen der uwen, dooden of gekwetsten, zich in onze macht bevindt.

Pieter Corbeels kende de soldaten, doordien hij als herbergier lang met hen had omgegaan. Hij wist dat geen soldaat, veel minder een officier, inbreuk op zijn woord maakt en zijn eed verloochent. Waar was Dog dan gebleven ?

Nogmaals nam hij al de dooden één voor één op ; het was vruchteloos, en te vergeefs ook vroeg hij naar zijn makker.

Verscheidenen hadden hem zien vallen, niemand twijfelde aan zijn dood, doch niemand kon het lijk van den onversaagden dwerg aanwijzen.

Dog ! Waar was de Rosse Dog ?

HOOFDSTUK II.

OP HET KASTEEL TE WESTERLOO.

Het kasteel van Westerloo is bezet met boeren, onder het bevel van Jef Van Gansen.

't Is nauwelijks dag en het vale licht schijnt flauw uit een buiachtig zwerk.

Boven op de wallen zijn wachters uitgezet, wier oogen den horizon peilen, wier ooren luisteren of er geen geweer knalt, of vreemde geruchten in de verte dreunen.

In de hooggewelfde benedenzaal van het kasteel, waar de grauwe morgen langzaam is binnengedrongen, wandelt Van Gansen op en neer, tusschen de boeren, die in groepen over de toekomst spreken.

De marmereen haard, gedeeltelijk verbrijzeld door de woeste Sanskulotten, die er gehuisvest waren, geeft nog alleen den indruk van een prinselijke woon, want de lambriseering is uit loutere baldadigheid van den muur gerukt, en enkele lappen Corduaansch leder, die hier en daar nog vastzitten, laten een spoor achter van de weelde die er heerschte.

Op den schoorsteenmantel, boven den haard, heeft de aanvoerder een kruisbeeld geplaatst, waar omheen, met houtkool, de letters getrokken zijn :

In hoc Signo vinces !

dat is :

In dit teeken zult gij overwinnen !

benevens deze andere :

Pro aris et focis !

Voor altaar en haardsteê strijden wij !

Een roode sjerp is Van Gansen ten teeken zijner overheid, om zijn middel geschikt. Op de linkerborst prijkt de met een speld vastgemaakte schapulier en zijn hoed is versierd met een wit lapje, waarop een vrouwehand — o ! met zooveel liefde ! — een rood kruis heeft geborduurd.

Reeds meermalen is hij het venster genaderd en heeft bekommerd naar buiten geblikt.

Langzamerhand heeft een wrevelige trek zijne lippen saam gewrongen.

— Ik vrees dat Stansen een ongeluk is overkomen ! zegt hij tot de drie strijdgenooten, die rond hem staan.

— Wel mogelijk, hoofdman, antwoordt een jongeling. De omtrek moet niet veilig wezen, want de bende van Wuyts is hier teruggekeerd en ze móet niet ver van hier nestelen.

— Merkten onze wachten niets boven de wallen ?

— Ik kom juist van daar, hoofdman. Al wat ze hebben waargenomen, weet ge reeds.

— Die wachtvuren in den nacht ?

— Ja, hoofdman.

— Het beduidt niet veel, meent Van Gansen. Wij weten het voornaamste niet.

De omstanders staren hem ondervragend aan.

— Wachtvuren ! Wachtvuren ! herneemt de aanvoerder. Goed ! maar van wie ?... Zijn ze van onze vrienden en dienen ze ons misschien tot sein, of werden ze in het kamp der

Hoofdman Van Gansen.

Franschen aangestoken? Alleen de verkenneren kunnen ons daaromtrent inlichten en Stansen komt niet weer.

— Dat schijnt nog al begrijpelijk, hoofdman.

— Waarom?

— Stansen is een zeer schrandere en stoute kerel.

— Al te stout... vermetel zelfs, onderbreekt Van Gansen den spreker.

— Vermetelheid, hoofdman, is dikwijls noodzakelijk.

— Dat ontken ik niet, maar moed zonder beleid en kalm overleg is vaak een slechte raadgever die in de lucht doet schermen zonder te treffen. Maar hoe legt gij het lang weg-blijven van Stansen uit?

— Ik zei dat het een vernuftige kerel is, doch hij heeft ook geen kattenooien en kan evenmin als wij onderscheiden wat er in den nacht geschiedt. De dag is nauwelijks in de lucht, hoofdman: indien hij dus den ochtend heeft afgewacht om de stelling van den vijand te verkennen, kan hij niet terug zijn.

— Gij hebt gelijk, Karel, zegt Van Gansen, ten minste, laten wij hopen; in zulke benarde tijden is men altijd geneigd om het ergste te veronderstellen.

Op de tafel ligt eene kaart van België opengespreid.

De hoofdman gaat er naartoe en zijn vinger schuift van plaats tot plaats over de provincie Antwerpen.

De overwegingen, die hem bestormen, schijnen den jongen man niet opgeruimder te maken.

— Niets weten, dat is erg! fluistert hij.

En plots straalt er een vlam uit zijn blikken en het hoofd opheffend, spreekt hij:

— Vrienden, is het niet verschrikkelijk dat wij hier zoo alleen, zoo afgezonderd staan, zonder te weten wat er omgaat buiten een kring van een paar uren. Allerlei geruchten zijn tot ons gekomen en doen mij gelooven dat geheel Vlaanderen in opstand is, doch welke zekerheid hebben wij? Is het waar, dat Mechelen in de handen der patriotten viel. Is het waar, dat Eelen te Lier onze vijanden afbreuk deed; dat Diest de schenders van ons erf buiten zijn poorten heeft gedreven; dat Karel van Loupigne op Brussel inrukt; dat het zoo dichtbij gelegen Herenthals zich bij den heiligen strijd heeft aangesloten? Is dat alles werkelijkheid? Zijn het valsche geruchten? Is Vlaanderen gedeeltelijk vrijgevochten of staan wij hier alleen, gansch alleen en zal er een leger opdoemen om ons te verpletteren?

Van Gansen slaat de hand aan het voorhoofd:

— Oh! die twijfel! oh! die onbewustheid van hetgeen er te doen valt!

— Ja, wat zullen wij doen? vraagt een der boeren, met zichtbaren angst.

Van Gansen heeft begrepen dat hij een misslag beging met de ontsteltenis zijner ziel in woorden te vertolken.

Zijn vertwijfeling moet verlamdend werken op de andere strijdmakkers. Hij is het hoofd dat denkt, dat den weg wijst; hij moet gloed, geestdrift, vertrouwen rond zich wekken, en zijn aarzelen zou die eenvoudige mannen kunnen ontmoedigen. Bij velen reeds van hen is het heimwee in de weeke ziel geslopen!

Beschuldig hem niet van lafheid en kleinmoedigheid, gij die rustig deze bladzijden leest en in het gevaar en in den strijd niets dan verstaalde helden zoudt willen aantreffen.

Bedenk dat de boeren jongens zijn, in het kalme, eenvoudige buitenleven groot gebracht, en dat zij in een bewonderenswaardige opwelling van vaderlandsliefde naar het wapen grepen en den overweldiger verdreven, zij zich nochtans niet kunnen gewinnen aan dit rusteloos, gevaarvol bestaan van elk oogenblik; aan dit wakker schrikken 's morgens in de werkelijkheid met de gedachte: « Ik moet gaan dooden en heden kan het mijn laatste dag wezen ».

Bedenk dat in hun leemen hutten dierbare wezens werden achtergelaten, een oude grijze moeder misschien, een liefhebbende vrouw, een aangebeden bruid die voor de schamele woning staan en den langen barren heideweg overzien of hij, die uitrok ten strijde, nog niet wederkeert.

Dit alles wist Van Gansen en daarom verweet hij zich het oogenblik van vertwijfeling dat zijn boezem was binnengeslopen.

Hij moest lijden! Hij mocht wanhopen!

Hij mocht de sombere naaktheid der toekomst in blikken, doch het toonen, zijn wankelmoedigheid laten doorschijnen, dat, neen, dat mocht hij niet!...

— Wat zullen wij doen? was de vraag die hem uit aller oogen toestraalde.

— Wat zullen wij doen, makkers? riep hij met een stem, die hij zoo opgewekt mogelijk trachtte te maken. Wat wij zullen doen? Wel, jongens, wat de plicht ons voorschrijft: Wij gaan heel dien boel van Fransche rakkers over de grens jagen en dan te zamen een ferme pint drinken op de overwinning der patriotten en de vrijheid van Vlaanderen.

— Hoofdman!

Er kwam een jongen de deur binnengestormd.

— Wat is er?

— Stansen is daar!

— Ha! Ha! Is hij daar? Goddank, nu zullen we ten minste nieuws ontvangen.

Een oogenblik later verscheen Stansen.

Hij zag er ruig en gehavend uit, was gansch met slijk overdekt, doch er loerde een luimig oog onder 'de pet met breede klep, die tot aan zijn ooren over de kruin was getrokken.

Stansen keek eens rond, lachte vroolijk en riep met blijde stem:

— Dag, jongens!

— Dag, Stansen!

— Wat nieuws, Stansen?

— Goed nieuws, hoofdman.

— Zoo! Zoo!

— De ratten zitten in de val.

Zijn vreugde had iets aanstekelijks, want de gezichten der boeren, waarop daareven nog een zekere neerslachtigheid te lezen stond, waren nu opgehelderd en men vormde rond Van Gansen en Stansen een blijmoedigen kring.

— Zitten ze in de val? juichte men.

— Ja.

— Dan zullen wij de Fransche ratten wel vermorzelen.

— Fransche ratten, rolt uwe matten...

En men zou begonnen zijn met zingen, zoo Van Gansen niet door een gebaar het stilzwijgen bevolen had.

— Wat hebt gij vernomen, Stansen? vroeg hij.

— Niet bijzonder veel, hoofdman, maar wat ik vernam was goed nieuws. Beter één goeie dan tien die niet deugen,

zei Janus van den Koeboer, en hij gaf zijn wijf een slag van den dorschvlegel.

Van Gansen werd ongeduldig.

— Ter zake, Stansen.

— Ik ben er, hoofdman. De Sanskulotten zitten in de abdij van Tongerlo.

— En met hoevelen zijn ze?

— Ik heb ze niet kunnen tellen, zooals Piero van den schaapherder zei, toen de pastoor vroeg: «Hoeveel sacramenten zijn er?»

— Is dat alles wat gij weet?

— Neen, hoofdman, maar als ik ze niet heb kunnen tellen, 'k heb er toch naar kunnen vragen.

— Ha!

— En zoo ben ik te weet gekomen, dat zij daar met ongeveer vijftig tot zestig genesteld zijn. Hoe meer beesten hoe meer vreugd, zei Wanneske van het Zwarte Veen en hij kroop in zijn varkenskot.

— Vijftig tot zestig! herhaalde Van Gansen ernstig, zonder acht te slaan op de kwinkslagen van den slimmen gast, die een algemeene vroolijkheid verwekten.

— Vijftig tot zestig! Zijt gij daar zeker van?

— Zoo zeker als mijn wijf een zuster van Belzebub is, zooals Toontje Kwakkelbroek zou zeggen.

— En in den omtrek?

— Niets voor het oogenblik, maar er worden er toch verwacht.

— Ha!

— Want die van Herenthals hebben geborsteld.

— Wanneer?

— Gister.

— En?

— Zij hebben een Franschen generaal op de vlucht gedreven; zoo ten minste wordt er verteld, lijk de Dries zei aan den burgemeester, toen deze hem vroeg of het waar was dat hij zeven kinderen had.

— Weet ge nog iets meer?

— Hebt gij al van Pieter Corbeels hooren spreken, hoofdman? vroeg Stansen.

Bij het hooren van dien naam veranderde Van Gansen van kleur. Blijkbaar was die naam hem zeer goed bekend en stelde hij zelfs veel belang in dien persoon.

— Pieter Corbeels van Turnhout?

— Ja.

— Wat is hem overkomen? riep de aanvoerder angstig.

— Hem! niets, hoofdman! Maar die hij heeft aangetast, iets heel erg.

— Spreek duidelijker, Stansen.

— Wel, kapitein, Pieter Corbeels heeft de jongens van Herenthals verzameld en vermits Jardon, de spookgeneraal, daar juist langs de dennebosschen kwam gewandeld met een paar honderd van zijn vieze mannen, heeft Pieter Corbeels van de gelegenheid gebruik gemaakt om met hem in betrekking te komen. 't Schijnt dat een honderdtal de boomen aan de wortels bekijken en de anderen hebben dan het hazenpad gekozen.

— Is het mogelijk! riep Van Gansen stralend van vreugde. Maar, jongen, hebt gij u geen ooren laten aannaaien?

— Dat is me nog nooit overkomen, kapitein, zei de bandiet, toen men hem aan de galg knoopte.

— Van wie weet gij al dit goed nieuws?

— Van een mensch, kapitein... Neen, van een... ik weet niet hoe dat te noemen, zoo'n ding... 't had handen als molenwieken, een kort ineengedrongen lijf als... hm! Ik ken zoo niets, en een kop... goeie hemel!... Ziet, jongens, ik weet wel dat ik geen postuur heb waar 'n prinses op verliefd geraken zou... Neen, ik! Maar zoo'n kop... Ge kent 'nen zaanstroop, he... zet daar nu twee ooren aan, dwars... zóó... hang er een ros konijnenvel over... denk er lippen bij als van een neger... oogen als van een uil, maar met een lichtje er achter; neem daarbij een voorhoofd met een rood gat in het midden, als was er een kogel door gevlogen... zet zoo'n kop op een stierennek... en ge zult omtrent het monster kunnen voorstellen dat ik gezien heb.

— Dog! sprak Van Gansen.

Nu was het Stansen's beurt om verbaasd op te kijken.

— Wat belijft er u, kapitein?

— Het was Dog!

— Ja... hoe... weet gij dat?

— 't Is een der onzen, een der mannen die de Franschen het meest spel zullen leveren. Het is de vriend van Pieter Corbeels.

— Juist!

— Een ding is er maar dat ik niet begrijp... Gij spraakt daar van een rood gat in zijn voorhoofd.

— Ja, kapitein, daar vlak... midden tusschen de oogen.

— Hoe was dat gekomen?

— Ja, dat heb ik hem ook gevraagd.

— En wat heeft hij u geantwoord?

— 't Was niets, zei hij, een kogel die Jardon door mijn hersepan heeft willen jagen; hij wist niet dat mijn hoofd een keisteen was.

— En gaf hij u het nieuws?

— Ja, kapitein.

— Waar hebt ge Dog ontmoet?

— Tegen Tongerlo.

— Onder welke omstandigheden?

— Wel, dat is minder plezierig om te vertellen.

— Minder plezierig?

Stansen lachte eens en antwoordde:

— Integendeel! zooals de vent zei, die van de trappen gevallen was en wien men vroeg of hij zich had bezeerd.

— Vertel het ons! beval Van Gansen.

— Wel, kapitein, ik sloop zoo heel omzichtig langs de abdij; 'k had me verborgen in een diepe, aan weerskanten met linden bezette gracht; ik dacht zeker dat niemand mij zien kon, dat niemand mij volgde... Ge zijt er wel meê! Door het struikgewas sluipend, voel ik mij, pardaf! eensklaps als met een ijzeren hand bij den kraag vatten; ik werd van den grond opgetild, Heere-Jezus!... als ik er nog aan denk... Ben ik een bloodaard, hoofdman?

— Gij, Stansen! Ik ken geen moediger kerel in heel ons leger.

— Ben ik een bang kieken, jongens?

Al de boeren schudden krachtig het hoofd, ten teken van neen.

— Wel, vrienden, ik keek op en zweette water en bloed; ik gilte en schreeuwde als een kind dat den Doeze-man of den Bloedkaros meent gezien te hebben... Jongens, jongens! dat was me iets! Er hing een wangedrocht in de takken van een boom; met één hand, maar 't waren handjes van een graanschop, hield hij een tak omkneld, met de andere had hij me vast en haalde hij me omhoog met hetzelfde gemak alsof ik een pluimpje ware geweest... en dicht, heel dicht bij me zag ik het monsterhoofd, dat ik u straks heb beschreven... Zoo dicht dat ik zijn warmen adem voelde... Hij bekeek me met zijn groote ronde brandende oogen en zijn blik drong tot in mijn ziel als een vlijmend staal... toen zette hij me voor zich op een tak:

— Wie zijt ge? vroeg hij.

Ik had mijn rechterhand vrij en maakte een kruisteeken. Ik dacht bij me zelf: als 't een duivel is, zal hij me loslaten en kan ik gaan loopen; maar hij bewoog zich niet.

— Wie zijt ge? vroeg hij nogmaals.

— Stansen! antwoordde ik.

— Wat doet ge hier?

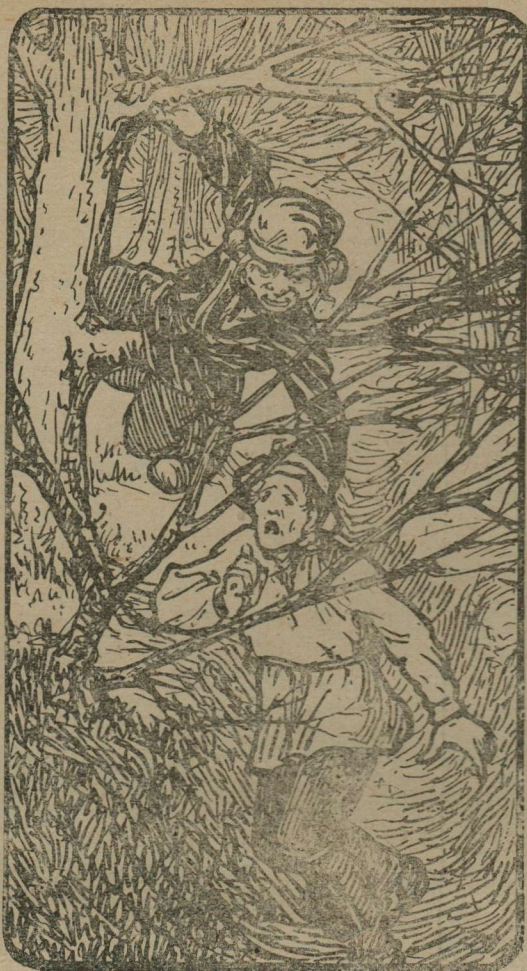
— Ik?

— Ja, gij.

Wat kon ik zeggen, jongens. 'k Wou me niet in den pot lappen, maar met wien had ik te doen? Ik zei zoo bij me zelven, waarheid spreken is nog best, en ik antwoordde: Ge moogt het nu opnemen zooals ge wilt, kameraad! Ge moogt mij met uw groote berenpooten den hals omwringen als ge daar plezier in hebt, maar ik ben een patriot, ik mag die rekels van Franschen niet lijden en 'k lig hier op loer om te zien hoe wij ze best zullen beet nemen.

— En wat was het gevolg? vroeg een der beangstigde boeren.

— Ah! zijn oogen bleven wel rond en bleven wel vlam-mend, maar ze bekeken me toch veel zachter, veel vriendelijker en ik voelde dat de logge hand in mijnen kraag

openging. Ook zijn stem klonk minder scherp, toen hij hervatte :

- Van waar komt gij?
- Van Westerloo.
- Wie heeft u gezonden?
- Kapitein Van Gansen.

Zie, hoofdman, nauwelijks had ik uw naam uitgesproken of geheel zijn gelaat veranderde. Lief, neen, dat zou te veel gezegd zijn, maar vriendelijk, ja, dat was het, heel vriendelijk zelfs.

— Van Gansen, herhaalde hij met warmte in de stem. Hoe is het met hem?... Met hoeveel patriotten zijt gij?... Waar zijt gij gelegd?

Ik antwoordde op alles. Toen gebood hij mij :

— Keer nu terug naar kapitein Van Gansen en zeg hem dat... ja, ik heb reeds alles gezegd wat hij mij heeft medegedeeld.

Toen vroeg ik hem wie hij was.

— Dog, antwoordde hij.

Er speelde een glimlach om Van Gansen's lippen.

— En, vroeg hij, werd heel dat gesprek in den boom gevoerd?

— Ja.

Al de jongens barstten in een luide lach uit. In den geest zagen zij die twee zonderlinge figuren, in de morgenschemering nog, tusschen licht en donker, in gesprek.

— Heeft Dog nog niet gezegd wat ons te doen staat? vroeg Van Gansen, die nu in een uitstekend goed humeur verkeerde.

— Neen, kapitein. Op een gegeven oogenblik sprak Dog: « Ga uw kapitein vertellen dat hij zoo handelen moet... doch hier hield hij op en voegde er bij: Neen, 't is niet meer noodig; dat weet Van Gansen beter dan ik. Maak nu dat ge wegkomt, ge zult mij wederzien zoohaast het noodig is ».

En daarmee liet hij me weer in de gracht zakken, stuurde mij een laatste waarschuwing toe, dat ik spoed zou maken en... ge ziet, ik heb zijn raad gevolgd.

Geheel dit verhaal werd door de patriotten met belang-

stelling aanhoord en had tevens een gunstige verandering in de gemoederen veroorzaakt. Allen verkeerden in een vroolijke stemming en, al was die Octoberdag grijs en droevig, toch blonk het verschiep vóór hen als een rozigen dageraad.

Maar, meer nog dan de anderen, had Van Gansen den weldadigen invloed dier goede nieuwstijdingen ondergaan.

Hij, straks zoo moedeloos, wanhopig bijna, hij ook blikte weer met vertrouwen de toekomst in.

De boeren lachten en jokten ondereen, doch de tijd van handelen was nu aangebroken. Dog had gelijk: Van Gansen wist wat hem te doen stond.

— Jongens, sprak hij, en zijn welluidende, helklinkende stem drong tot in de harten, jongens, gij hebt gehoord wat onze vrienden reeds gedaan hebben, wij ook zullen niet te kort blijven aan onzen plicht, niet waar?

— Neen, neen! riep men eenparig.

— De vreugde ligt op uw gelaat, en ik ben er blij om, maar de ure van den triomf is nog niet geslagen. Ik heb hier den waren toestand niet te verbloemen; gij zijt mannen, hier gekomen, om voor uw vrijheid en uw vaderland te strijden en te sterven. Zeker, de zaken nemen een gunstige wending, doch het voornaamste blijft nog te doen over... Onze vijanden zijn sterk; eenige afzonderlijke groepen zijn reeds verslagen, doch Frankrijk zal met een geduchte legermacht terugkomen. Vóór dien tijd moeten wij ruime baan hebben gemaakt in onze Vlaamsche provinciën, ten einde onze krachten op één punt te kunnen vereenigen, en den laatsten strijd aanvangen. Gij hebt voorgenomen de Sanskulotten van Vlaanderen's bodem te verjagen, omdat gij als vrije mannen wilt werken en bidden, zij het dan ook in een leemen hut, voor een zwart stuk brood. God zal aan onze zijde staan, indien wij trouw onzen plicht vervullen. Geen lafhartigheid, maar ook geen waanzinnige vermetelheid. Ieder op zijn post, ieder beziel met de reinste gevoelens. Men werpt ons den naam toe van brigands; laat ons toonen dat er niet in onze rangen bandieten zijn, maar bij degenen, die noch altaar, noch eigendom, noch vrijheid eerbiedigen; dan zullen de steden ons volgen, dan zal elke Vlaming, dien naam waardig, met ons opstaan tegen de dwingelandij, en de gedachte aan het vaderland zal ons tot de zege leiden.

De toovermacht dezer gloedvolle en geestdriftige rede bracht de patriotten letterlijk in vervoering.

— Leve Van Gansen! klonk het in het rond.

— Jongens! riep de aanvoerder, grijpt allen uw wapens, vormt uw gelederen, wij trekken naar de abdij van Tongerlo, wij zullen er den vijand uit verjagen en wij, eenvoudige Vlamingen, soldaten van het goede recht, zullen dezen nacht in het huis van gebed en boete vernachten.

Geestdriftige kreten, rumoer van stemmen en stappen, gekletter van staal en wapens, volgden op die woorden en weinige minuten later stond de kolom patriotten op het voorplein van het kasteel tot den optocht gereed.

HOOFDSTUK III.

IN DE « ST-SEBASTIAAN », TE OOLEN.

Den vorigen dag hadden de Sanskulotten hun intrek genomen in de abdij van Tongerlo, onder het bevel van kapitein Wuyts, die zijn mannen geleid had over West-Meerbeek en Zoerle, dwars door de bosschen heen.

De kapel van het klooster was tot laat in den nacht getuige geweest van walgelijke tooneelen. Daar hadden de Franschen een monsterachtige slemppartij gehouden... Er werden volle kruiken met brandewijn leeg gedronken; de heilge diensten werden nagebootst; van het altaar, waarop de monniken vroeger het Misoffer plengden, hief men liederlijke gezangen aan; men vloekte en lasterde en men ging tot de gruwelijkste heiligschennissen over.

Alhoewel de abdij van Tongerlo reeds meer dan vier jaren, sinds 16 Mei 1794, door de Fransche republiek aangeslagen en in « zwart goed » veranderd was, hadden de Franschen nog de heilige vaten niet ontdekt die, naar zij veronderstelden, door de verjaagde paters in veiligheid gebracht werden.

Lodewijk van Laeken

DE BOERENKRIJG

Volledig verhaal over den
Heldenstrijd der Boeren

in

1798

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

Lodewijk van Laeken

DE BOERENKRIJG

VOLLEDIG VERHAAL OVER DEN

HELDENSTRIJD DER BOEREN

IN

1798

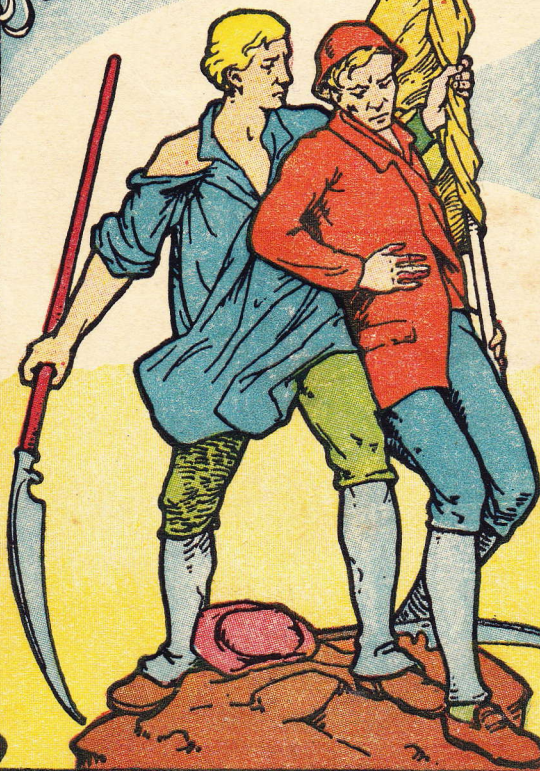

L. Opdebeek = Uitgever = Antwerpen

Gezwind was de dwerg de glooiing der gracht opgeklauterd. (Blz. 12)

LODEWYK VAN LAEKEN

VADERLAND

UITGAVE VAN L. OPDEBEEK
ANTWERPEN

Lodewijk VAN LAEKEN

VADERLAND

(De Boerenkrijg in de Kempen)

Geheel herziene uitgave

Pentteekeningen van Jan WATERSCHOOT
Kleuromslag van Emiel WALRAVENS

L. OPDEBEEK — Uitgever — ANTWERPEN

INHOUD.

	Blz.
1. De spookgeneraal	3
2. Op het kasteel te Westerloo	21
3. «In den St. Sebastiaan» te Oolen	32
4. Turnhout in het bezit van de Boeren	48
5. Gevechten rond Leuven	58
6. Herentals in brand	63
7. Een engel	90
8. 11 November	111
9. Het nest is ledig	128
10. De Franschen voor Diest	136
11. Dog en Piro ondernemen een gevaarlijken tocht	150
12. Een bloedige dag	167
13. Een laatste poging	177
14. Merkwaardige ontsnapping	187
15. Begrafenis	197
16. Een bloedige teerlingworp	209
17. Te Scherpenheuvel	229
18. Arme Tina	241
19. De smart van een held	250
20. De eed van de Brigands	257
21. Bloedige gevechten	270
22. Een spoor in de sneeuwwoestijn	293
23. De laatste dag	304
24. Het loon van Judas	313

Deze nieuwe uitgave van
«VADERLAND» werd ge-
drukt op de persen van de
drukkerij L. VAN LOON
te Brasschaat.
